

Pet praktičnih primjena iskrenosti s Bogom u kršćanskom životu

Delia Doina Mihai

ORCID: 0009-0008-1087-8884

Zion Bible School, Romania

deliadinam@gmail.com

UDK:27-584:2-42

Kategorija: Stručni rad

<https://doi.org/10.32862/k1.19.2.5>

Sažetak

Jedna od urođenih težnji ljudskih bića nakon pada u grijeh je želja da bježe od svojeg Stvoritelja i nose maske, krijući se iza raznih vrsta privida (kao što su lažna religija, „dobra“ djela i/ili dobre namjere). Unatoč ovomu, ili možda upravo zato, Bog je u svojoj sveznajućoj mudrosti odredio da iskrenost i ideja transparentnog življenja u svjetlu njegove Riječi iscijeli i popravi narušen odnos s njim. Ovo znači da mi, kao ljudska bića, moramo biti potpuno otvoreni u prvom redu s Jahvom, ali i sa sobom, priznajući i ne ignorirajući svoje pogreške. Drugim riječima, iskrenost s Bogom predstavlja odricanje od svih pokušaja da opravdamo, umanjimo ili čak zaniječemo ozbiljnost svojega grijeha (drugачije rečeno, odricanje od svih maski i privida ljudske „dobrote“) kako nam ne bi samo bilo oprosteno, nego kako bismo bili očišćeni, iscjeljeni i obnovljeni (barem djelomično, do dana „dovršenosti“). Dakle, na temelju biblijske premise da je transparentnost najbolji štiti protiv obmane i samo-obmane, u ovom članku razmatramo pet praktičnih primjena koje se navike potpune transparentnosti sa sobom – ali, još važnije, s Bogom – razvijaju u našem kršćanskom hodu vjere.

Ključne riječi: iskrenost, transparentnost, priznavanje, oprost, unutarnje iscjeljenje, čistoća motiva

Uvod

Prema Postanku, knjizi koja se također naziva „Knjigom početaka“, jedna od prvih posljedica pada u grijeh bio je ontološki, duboko usađen stid – osjećaj boli, intuicija da je nešto gadno krenulo po zlu. Taj je osjećaj u Adamu i Evi probudio strah i otvorio jaz među njima (nama) i Stvoriteljem:

Tada se obadvoma otvore oči i upoznaju da su goli. Spletu smokova lišća i naprave sebi pregače. Uto čuju korak Jahve, Boga, koji je šetao vrtom za dnevnog povjetarca. I sakriju se – čovjek i njegova žena – pred Jahvom, Bogom, među stabla u vrtu. Jahve, Bog, zovne čovjeka: „Gdje si?“ – reče mu. On odgovori: „Čuo sam tvoj korak po vrtu; pobjah se jer sam gol, pa se sakrih“ (Post 3,7-10).¹

Čim su okusili zabranjeno voće, naši preci odmah su se htjeli povući, sakriti i pokriti smokvinim lišćem. Kao simbol nebiblijskih pokušaja vraćanja izgubljene slave i popravljjanja narušenog odnosa s Bogom (naravno, na ljudskim temeljima), smokvino lišće u današnje se vrijeme može povezati s našom stalnom tendencijom da se krijemo, da nosimo maske ili da ustrajemo u lažnim uvjerenjima o sebi, da krijemo svoj pravi identitet i bježimo od Boga (baš kao što su to učinili Adam i Eva). Zidovi koji nam zaklanjaju duhovne vidike, ove „utvrde“, kako ih Pavao naziva u 2 Korinćanima 10,4, vezane su uz naše obrambene mehanizme, odnosno ona „lukavstva“ koja, često nesvjesno, smišljamo u pokušaju da potisnemo stid predaka, koji smo naslijedili od svojih otaca u Edenskom vrtu.

Međutim, dobra je vijest da je Bog čak i prije čovjekova pada pripremio rješenje. Tisućljećima nakon tog događaja, nakon pažljive pripreme, Gospodin milosti sišao je s nebesa i prinio sebe kao žrtveno Janje kako bismo mi, po njegovoj nevinoj krvi, opet mogli imati pristup Ocu. Stoga, u najmračnijem trenutku povijesti, kad je Isus Krist, Spasitelj, visio na drvetu kao običan grešnik (ovdje je ključna riječ „kao“ jer on to nipošto nije bio; vidi: Iz 53,4-5.9 i Gal 3,13), zemlja se potresla i veo koji nas je dijelio od Boga bio je poderan na dva dijela (vidi: Mt 27,51), otvorivši nam tako put do njega (vidi: Heb 10,19-20).

Osim što nam je dao neprocjenjiv dar da mu se opet možemo približiti, naš Gospodin Isus ponudio nam je, svojom žrtvom na križu, način da otkupi naš duh, dušu i, posljedično, naše tijelo iscjeljujući nas od grijeha te, do određene mjere, njegovih strašnih posljedica. No ipak, oprost i obnova imaju za nas određenu *cijenu*, a to je spremnost da vidimo i priznamo svoje stanje te da, imajući to otkrivenje, trčimo Bogu da nas oslobodi. Biblijski govoreći, ne možemo biti spašeni dok ne vidimo svoje grešno stanje i ne možemo primiti iscjeljenje dok ne postanemo svjesni bolesti i dovoljno ponizni da tražimo njegovu pomoć! Ovo

1 Svi biblijski navodi u ovom članku preuzeti su iz prijevoda Biblije u izdanju Kršćanske sadašnjosti.

podrazumijeva da smo spremni prihvatiti istinu o sebi i da smo ranjivi pred njim kako bi Jahve Rafa mogao učiniti svoje djelo u nama. No iako bismo, kao Kristovi sljedbenici, trebali biti prilično svjesni ove jedinstvene i neprocjenjive prilike za bliskost s njim, koliko puta umjesto toga biramo zidove i prepreke ili trčimo u suprotnom smjeru skrivajući istinu o sebi u pokušaju da izgledamo bolji, duhovniji ili snažniji nego što zaista jesmo?

1. Iskrenost s Bogom – biblijski štit protiv obmane i samoobmane

Kako bi dao protutežu ovoj čovjekovoj sklonosti da se skriva iza svakojakih privida, Bog je odredio ideju *transparentnosti* (drugim riječima, življenja „u svjetlu“; vidi: Iv 3,19-21) kao biblijsko rješenje. Taj koncept treba razumjeti kao potpunu iskrenost s njim. Ta se iskrenost izražava priznavanjem grijeha i dubokom sviješću o tome *tko* je Bog i *tko* smo mi.

Transparentnost, koju njemački teolog Albert Schweitzer (2014, 230) opisuje kao „sam temelj duhovnog života“, predstavlja ono osnovno relacijsko svojstvo koje određuje razinu povjerenja između dvoje ljudi dok je istovremeno *sine qua non* svojstvo samosvijesti, koje nam dopušta da bolje razumijemo svoje slabosti/jakosti, čineći nas sposobnima da razlučujemo između razdoblja kojima se krećemo u svome kratkom hodu na ovoj zemlji. Ipak, kad je primijenimo na naš odnos s Gospodinom, ova vrlina dobrovoljne transparentnosti dobiva svetu, transcendentalnu dimenziju, koja se izražava svjesnom odlukom da se potvrdno i cijelim srcem odazovemo njegovu svetom pozivu.

Ideja življenja *u svjetlu* (što znači u potpunoj transparentnosti i integritetu) sami sa sobom i, najvažnije, s Bogom, prakticirajući svoje svakodnevno duhovno čišćenje, i u Riječi i u svojim razgovorima s Ocem, izražena je pomoću nekolicine specifičnih naziva.

Prvi takav naziv nalazimo u Starom zavjetu. To je hebrejski pridjev *bar* (heb. בָּר, izvedeno iz hebrejskoga glagola *bārar*), u značenju ‘čist’, ‘očišćen’ ili čak ‘prazan, ispražnjen’ (ali s istim značenjem ‘čistoće’ – vidi: Job 11,4; Ps 19,8; 24,4; 73,1; Izr 14,4; Pj 6,10) (Swanson 1997, 1338 II. בָּר (*bār*)).

Odgovarajući izraz u Novom zavjetu je riječ *katharos* (grč. καθαρός), pridjev koji se u Bibliji koristi 27 puta, u smislu ‘čist’, ‘neumrljan’ (bez ikakve mješavine), ‘istinit’, ‘nevin’, ‘autentičan’ ili fizički ‘bez mane’ (Mt 23,26; 27,59; Heb 10,22; Otk 15,6; 19,8.14); ‘iskren’, očišćen od bilo kakve mješavine istinitog i lažnog (1 Tim 1,5; 2 Tim 2,22 i 1 Pt 1,22; 1 Tim 3,9; 2 Tim 1,3); ‘istinit’, ‘neokaljan’ (Jak 1,27); ‘nedužan’, ‘besprijekoran’ (Dj 18,6; 20,26); ‘etičan’ – slobodan od grijeha, mane ili nečistih želja (Tit 1,15; Iv 13,10-11); ‘prikladan za služenje’ (Mt 5,8; Rim 14,20; Tit 1,15).

Treća riječ koja se koristi je pridjev *eilikrinēs* (grč. ειλικρινής) sinonim riječi *katharos*, a javlja se samo dva puta u Novom zavjetu, u Filipljanima 1,10 te u 2 Petrovoj 3,1, u značenju 'čist', 'iskren', 'transparentan', čiji korijen znači 'biti čist nakon što je otvoren ili ispitan na svjetlu' (BDAG 2001, 250). Uz ovu je riječ vezana imenica *eilikrineia* (grč. ειλικρίνεια), koja se javlja tri puta u Novom zavjetu (u 1 Kor 1,12; 5,7-8 i 2 Kor 2,17), a Teofilakt Ohridski (oko 1050./60. – 1108.) definirao ju je kao „čistoću misli koja nema što skrivati i nema ništa što bi trebalo ostati čekajući u sjeni“. Prema Williamu Barclayju (1992, 157):

Naziv o kojem govorimo (*eilikrineia*) može se izvesti iz kombinacije dviju grčkih riječi: *heile*, u značenju 'sunčeva svjetlost' i *krinein*, u značenju 'suditi'. U ovom slučaju mogle bi opisivati nešto što prolazi na ispitu sunca, nešto na čemu se čak i na žarkom sunčevom svjetlu ne vidi nikakav nedostatak ili pukotina. U ovom slučaju imamo vrlo znakovitu sliku. Na bazarima Bliskog istoka trgovine su bile malene, mračne i pune sjena. Neki artikl, recimo komad keramike ili komad stakla ili pak komad tkanine, mogao bi izgledati savršeno u mračnom odjeljku trgovčeva dućana, ali mudriji kupac iznio bi ga na ulicu i podložio sudu sunca. Često bi upravo žarke zrake sunca otkrile nedostatke i pukotine koje se nikad ne bi mogle zapaziti u tami trgovine.

Dakle, tekst prenosi koncepte „iskrenosti“, „poštenja“, „čistoće motiva“ i/ili „čistoga srca“. Ove ideje opisuju pozitivnu moralnu kvalitetu posjedovanja čistih namjera. One kombiniraju, u jedinstvenom razumijevanju, otvorenost i nevinost djece (kao u Mt 18,3-5) sa sposobnošću da se stvari vide jasno i detaljno. Ova iskrenost također uključuje sposobnost introspekcije (ili samoispitivanja) utemeljene na Riječi (što je specifično za zrele ljude).

Prva primjena: iskreno pokajanje i priznavanje grijeha

Kao što je prije navedeno, iskrenost znači vidjeti sebe onakvima kakvi jesmo (kako je pokazano u Riječi Božjoj). To znači biti sasvim svjestan svojih mana i slabosti, a posebice svoje potrebe za Isusom. Također znači biti kadar preispitati se pod svjetlom „sunca“ (ili, bolje rečeno, „Sina“), kako bismo mogli vidjeti čak i najmanja nesavršenstva koja prije toga nikad nismo primijetili. Više od bilo koje druge domene kršćanskoga života, koncept iskrenosti s Bogom i samim sobom odražen je u naizgled jednostavnom, ali apsolutno potrebnom činu pokajanja od naših grešnih putova. Ovaj čin, zajedno s vjerom u Isusa Krista kao Gospodina i Spasitelja, predstavlja jedan od dvaju glavnih stupova spasenja, a to su iniciranje odnosa s Ocem i nastavak našega svakodnevnog hoda s njim.

Bez pravog pokajanja ne možemo iskusiti novo rođenje (vidi: Iv 3,3-7) ili napredovati u procesu posvećenja i duhovne zrelosti, koji se nastavlja odvijati tijekom našega životnog vijeka. Izraz *metanoia*, izveden iz grčkog, znači „promijeniti mišljenje“ ili „promijeniti način razmišljanja“. Ova unutarnja dinamika započinje

dubokom sviješću o našoj grešnoj naravi, koju Duh Sveti donosi u život (potencijalnog) vjernika (vidi: 1 Iv 1,8-9). Ovu svijest prati iskreno žaljenje i snažna želja za promjenom, obilježena radnjama kojima želimo popraviti stvari kao i posvećenošću ispravljanju lošega ponašanja.

Naravno, iskreno pokajanje mora se odraziti u priznavanju grijeha. To je iskrena izjava pred Bogom i/ili osobom kojoj vjerujemo, u kojoj otvoreno priznajemo svoje grijeh bez opravdanja, izgovora ili prebacivanja krivnje na nekoga ili nešto drugo. Važno je razumjeti da bez istinske promjene srca, puako priznanje samo je još jedan oblik vjerskog licemjerja – usmjereno na vanjski izgled, ali bez prave unutarnje preobrazbe. Prema Svetom pismu, Gospodin je milosrdan i milostiv, „spor na srdžbu, bogat ljubavlju i vjernošću, iskazuje milost tisućama, podnosi opačinu, grijeh i prijestup“ (vidi: Izl 34,6-7). Drugim riječima, uvijek je spreman oprostiti onima koji su pogriješili, sve dok priznaju svoje prijestupe i iskreno se žele promijeniti. Paradoksalno je to što ovo milosrđe i milostivost koji karakteriziraju Stvoritelja mogu postati izazov za vjernike. Umjesto da ih to ohrabri i da ih potakne da mu se približe onoga trenutka kad shvate da su pogriješili, oni svim silama pokušavaju „popraviti“ problem grijeha, prikrivajući, skrivajući i zaboravljajući negativne aspekte svojega života, kao i pokušavajući se distancirati od njih (kao da bi to moglo nekako riješiti pravi problem, naime stanje njihova srca):

Kršćani imaju problem. Kao Isusovi učenici, stvoreni smo da odražavamo njegov karakter. Isus je bio i jest savršen, a mi težimo pokazati više njegove dobrote i manje naše stare grešnosti. Dvije su metode kojima to želimo postići, no samo je jedna ispravna. Božja metoda uključuje da dopustimo Duhu Svetom da preuzme kontrolu i osudi nas za grijeh u našim životima. To nas vodi do toga da priznamo grijeh, pokajemo se i dopustimo mu da nas mijenja. Druga metoda je da sami preuzmemo kontrolu nad svime i učinimo sve što je u našoj moći da sakrijemo ona područja koja smatramo slabima, oštećenima ili neprikladnima. To je metoda koja nikada neće postići željene rezultate, zato što time samo stavljamo određena područja našega života u mračni kut, pod vlast zloga. Iako bismo željeli da je učinkovito, distanciranje od naše grešne prirode ne rezultira svetošću. Moramo priznati i ispovjediti svoju grešnu ljudsku narav i potom je usmrtiti hodajući u dnevnoj pokornosti Božjemu Duhu (Cross 2016, 80).

Odvojeno od neprocjenjivoga dara spasenja i pomirenja s Bogom, još jedna vitalna svrha pokajanja je preobrazba našeg unutarnjeg čovjeka kako bismo bili sposobni ispuniti svrhe koje Bog ima u nama i *po* nama. Ipak, baš kao što je gore navedeni kršćanski autor objasnio u svojoj knjizi, ovu preobrazbu, koju karakterizira svetost i duhovna zrelost, nije moguće dosegnuti krijući grijeh ispod tepiha i pretvarajući se da ne postoji, kao ni nastojeći ga odjenuti u novu definiciju i umanjiti njegovu ozbiljnost prekrivajući ga takozvanim „dobrim“ djelima (naprotiv, takvi stavovi blokiraju očitovanje Svetoga Duha u našim životima kao i slobodu

koju on donosi te zauzvrat stvaraju plodno tlo za legalizam – u svim svojim ružnim manifestacijama). Jedini biblijski, uistinu legitiman način da se riješi problem grijeha u srcu/životu vjernika je da se grijeh izloži svjetlu tako što će osoba biti potpuno *iskrena* i *transparentna* s Bogom.

Druga primjena: prava vjera/pouzdanje u Isusa Krista

„Pouzdati se“ u drugoga za svoje izbjavljenje čovjeku je jedva prihvatljivo. Čak kad mi kao kršćani znamo iz Biblije i osobnog iskustva da je Gospodin Bog *agape* ljubavi i da njegovoj milosti nema kraja (vidi: Tuž 3,22-23) te čak iako nam je potreban samo jedan pogled na križ kako bismo razumjeli koliko smo dragocjeni u njegovim očima, često nam je mnogo više teško (barem u početku!) „predati se“ njegovoj volji (koja je, istini za volju, ponekad prilično nepredvidiva), negoli se pouzdati u druge stvari koje nam nude samo puki „privid“ sigurnosti. U takve stvari spadaju primjerice naši odnosi, imovina i ono što radimo u svojoj snazi.

Jedna od klasičnih vježbi koju budući glumci moraju naučiti na dramskoj akademiji je bezuvjetan „pad povjerenja“. Pritom uče pasti na leđa, pouzdajući se da će ih kolege uhvatiti i da neće dopustiti da padnu na pod. Praktično govoreći, Bog traži istu stvar: da dopustimo sebi da se pouzdamo u njegov karakter, u ono što je objavio o sebi. Na taj način odlažemo uzde svojega života i u cijelosti se predajemo u „ruke“ onoga koji nije samo spreman nego i savršeno sposoban ispuniti sve što je rekao u svojoj Riječi: „Bogu se može vjerovati. On se nikad neće pokazati nevjernim onima koji se pouzdaju u ono što je rekao. Ustvari, držati Boga za riječ s pouzdanjem da će učiniti ono što je obećao čini samu srž prave vjere“ (Grudem 2004, 211).

Transparentnost s Bogom – koja se može vidjeti kao čin duboke poniznosti – izraz je prave vjere u *njega* (za razliku od vjere u nas same). To znači zaroniti u nepoznato vođeni isključivo glasom onoga koji nas je pozvao da ga slijedimo. Međutim, ovaj „skok“ vjere sadrži očigledan rizik. Čini nam se riskantnim otvoriti se i priznati sve grešne misli i želje koje ne možemo ni sebi priznati, a istovremeno potpuno i cijelim srcem vjerovati da je on dovoljno dobar da nam oprost, da se nije „šalio“ kad nas je pozvao da bacimo sve svoje brige na njega; da nije iznenađen niti preplašen svom gorčinom, boli i sebičnošću u nama; da nas neće odbaciti ako/kad dođemo pred njega *baš kakvi jesmo*, i na kraju, da nam neće uputiti dobro zasluženi: „Jesam ti rekao...“ kao što su činili naši roditelji kad smo bili djeca. Zapravo, prispodoba o razmetnome sinu dokazuje baš suprotno!

Upravo ovaj neizgovoreni strah da će nas Bog prestati voljeti ako vidi naše pravo lice (kao da ga ne zna još od prije!) mogao bi biti razlog zašto često oklijevamo sasvim mu se približiti. Bojimo se da ćemo, ako nismo kao drugi „savršeni“ kršćani (kako nam se drugi u crkvi čine), postati drugorazredni u njegovim očima. Posljedično, često biramo „liniju manjeg otpora“ skrivajući se od sebe i od

njega. Alternativno, čak i da se usudimo priznati svoj strah/grijech, možemo upasti u kušnju da ga umanjujemo, tražeći načine da se kaznimo kako bismo se iskupili za svoje pogreške. U stvarnosti nijedan navedeni pristup nije biblijski ili učinkovit jer nijedan ne uspijeva osloviti pravi problem u nama (a to je grijeh srca jednako kao što je to grijeh ponašanja). Nijedan nam ne pomaže da se približimo Bogu (vidi: Heb 11,6).

Treća primjena: oprostiti drugima koji su nam nanijeli nepravdu

Iskrenost u priznavanju istine u svim njezinim oblicima i licima ima praktične primjene (i implikacije) ne samo za priznavanje *vlastitih* grijeha i spremnosti da ih priznamo, nego i u pogledu sposobnosti da prepoznamo zlo koje je *nama* učinjeno. Ovo prepoznavanje uključuje priznavanje da smo doista povrijeđeni, čime se otvara put oprost. To može dovesti do unutarnjeg iscjeljenja i obnove naših duša, čak i ako pomirenje nije moguće, posebno kada ne vidimo nikakve znakove pokajanja u osobi koja nam je nanijela nepravdu.

Koristeći svoje svjedočanstvo, kršćanski autor John Bevere u svojoj poznatoj knjizi *The Bait of Satan* objašnjava zamke poricanja ozbiljnosti tuđega grijeha i opisuje posljedice naših pokušaja da pobjegnemo od suočavanja s grijehom – ovoga puta tuđim:

Jedan način na koji neprijatelj drži osobu u stanju povrijeđenosti je tako što ona prikriva uvredu, kamuflirajući je ponosom. Ponos vas sprječava da priznate svoje pravo stanje. Sjećam se kad su me teško povrijedila dva pastora. Ljudi su mi znali reći: „Ne mogu vjerovati da su ti to učinili. Nisu li te povrijedili?“ Uvijek bih brzo odgovorio: „Ne, dobro sam. Nisam povrijeđen.“ Znao sam da je pogrešno biti uvrijeđen, tako da sam to poricao i potiskivao. Uvjerio sam sebe da me ne boli povreda, ali u stvarnosti me boljela. Ponos je maskirao pravo stanje mogega srca. (...) Ponos vas također sprječava da se suočite s istinom. Iskrivljuje vašu viziju. Nikada se nećete promijeniti ako vjerujete da je sve u redu. Ponos vas vodi da sebe vidite kao žrtvu. Počinjete misliti: „Zlostavljali su me i lažno optužili i stoga je moje ponašanje opravdano.“ Budući da vjerujete da ste nevin i lažno optuženi, suzdržavate oprost. Iako je vaše pravo stanje srca skriveno od vas, nije skriveno od Boga (Bevere 2011, 20-21).

Kada je riječ o grijehu, Biblija osuđuje svaki svjesni ili nesvjesni pokušaj da ga se redefinira ili pokaže u „pozitivnom“ svjetlu (Iz 5,20). Ipak, u Božjoj ekonomiji, nijekanje ili ignoriranje grijeha nije prihvatljivo rješenje.

Prema riječima našega Gospodina u Mateju 6,12.14-15, oprost nije samo jedna od mogućnosti – ako želimo da nam naš nebeski Otac oprost. No kako možemo oprostiti nešto što nismo spremni ni priznati? U svojoj knjizi *Forgive: Why Should I and Can I?* Tim Keller (2022, 9) definira ideju opraštanja kao „prvo istinito ime-novanje prijestupa kao pogrešnog i kažnjivog, a ne samo kako bismo ga oprav-

dali“. Cijeli proces oprosta i iscjeljenja od traume koju smo doživjeli započinje uviđanjem boli i razumijevanjem što se dogodilo. U tom smislu, s grijehom se moramo uhvatiti ukoštac (mora se iznutra procesuirati), a osoba koja je sagriješila treba primiti oprost, čime se ispunjava zapovijed Isusa Krista. Svaki pokušaj poricanja, umanjivanja ili prikrivanja stvarnog zla koje se dogodilo samo produbljuje naše rane. Drži nas zarobljene u mentalitetu žrtve ili u stanju samopravednosti koje nas sprječava da budemo popustljivi, kako bismo primili iscjeljenje.

Četvrta primjena: prepoznati svoje emocije i dati im oduška na pobožan način

Daniel Goleman (2008, 73) tvrdi da nas naša „nesposobnost da primijetimo svoje prave emocije pretvara u njihov plijen“. Drugim riječima, bez barem minimalnog razumijevanja onoga što osjećamo i razloga za te osjećaje, gotovo je nemoguće popustiti pred destruktivnim emocijama. U ovom smislu, iskrenost prema Bogu (i, naravno, prema sebi) javlja se kao prvi neizostavni korak (iako sam po sebi nije dovoljan) da donesemo svjetlo u svoje grijehom pomračeno srce kako bismo, precizno identificirajući emocionalni korijen koji djeluje kao okidač na podsvjesnoj razini (vidi popis u Mk 7,21-23), bili kadri donijeti informiranu odluku da se ne predamo svojim emocijama ili da djelujemo isključivo na temelju njih, nego da poslušamo Božje zapovijedi i donesemo plodove Duha (vidi: Gal 5,22-23), *bez obzira na to kako se osjećamo i što osjećamo*.

Ako nedostatak samokontrole može imati razorne odnosne i duhovne posljedice, skrivanje, nijekanje ili potpuno ignoriranje naših pravih osjećaja s vremenom će ostaviti duboke rane u našim dušama. Stvorit će gorčinu, tvrdo srce, nesposobnost da se izrazimo ili da komuniciramo svoju ljubav, ili čak (u krajnjim slučajevima) fizičku invalidnost. Ustvari, prema Bibliji i medicinskoj znanosti, postoji izravna uzročna veza između našeg emocionalnog i duhovnog stanja i našega tjelesnog zdravlja (npr. Izr 17,22). Osim prepoznavanja kako se osjećamo, Sveto pismo također govori o drugom ključnom koraku u procesu emocionalnog ozdravljenja: izražavanju svojih osjećaja na način da ne naudimo onima oko sebe (Ef 4,26: „Srdite se, ali ne griješite“) – kako bismo se oslobodili od nagomilanih osjećaja koji nas uznemiruju i pokreću niz drugih problema: „Kad smo bili mali, mnoge od nas roditelji su poticali da budemo dobra djeca. Međutim, nismo znali kako to uraditi na duhovan način. Činilo nam se da ćemo to postići samo ako sakrijemo lošega dječaka ili lošu djevojčicu. Naš podsvjesni plan da budemo sličniji Isusu vjerojatno izgleda baš tako“ (Cross 2016, 80).

Bilo da govorimo o brizi, tjeskobi, ljutnji, mržnji, strahu ili bilo kojemu drugom osjećaju, trenutnom stanju ili zakopanoj emociji koju Sveti Duh želi dovesti na svjetlo dana, naš odgovor trebao bi odražavati potpunu transparentnost u našem odnosu s Gospodinom, jedinim koji može zaista ozdraviti našu dušu kad se – odričući se svakog formalizma i religijskih predrasuda – usudimo biti ranjivi

i izliti svoje srce u činu radikalne iskrenosti. Ovo biblijski nazivamo *izlivanjem srca* pred Isusom koji nas u Mateju 11,28-29 poziva da stavimo svoje breme na njega, u potpunom i neskrivenom pouzdanju usmjerenom prema onome tko nije samo ponio te boli na križ, nego je također sposoban dati nam odmor – shvaćen kao stanje mentalne ravnoteže i emocionalne stabilnosti koja proizlazi iz iscjeljenja naših duša, djelom Božje božanske milosti.

Budući da sa sobom nosi ideju obilja, ovaj koncept izlivanja srca pred Bogom tipološki je vezan uz prolijevanje krvi ili vode u kontekstu obrednih žrtava koje su se obavljale u Mojsijevu Šatoru sastanka (vidi: Lev 4,7.18.25). Koncept se također odnosi na očajničku molitvu osobe koja je došla do „dna“ i nalazi se u stanju dubokog očajavanja pa izliva svoje srce pred Gospodinom bez ikakvih inhibicija, poput rijeke koja se izliva preko svojih obala (vidi: Tuž 2,19). Takva se osoba do kraja pouzdaje u Božju sposobnost da razumije našu bol (koju je na sebi iskusi na križu), očisti naše emocije i zamijeni sav naš „otrov“ svojim mirom.

Biblija sadrži nekoliko izvještaja o ljudima vjere koji su u trenucima najvećih nevolja i patnji koje su im se činile beskrajnima odlučili podijeliti svoju bol s Gospodinom. Sjajan primjer ovakve osobe je Ana, vjerna majka proroka Samuela, koja se toliko uzdala u Božji karakter da je mogla prijeći preko optužbe velikoga svećenika priznajući mu da je „velika nesretnica“, koja je od „preteške tuge i žalosti“ došla u hram kako bi izlila „svoju dušu pred Jahvom“ (vidi: 1 Sam 1,15-16). Slično se izražavajući, kralj David rekao je u Psalmu 142 da pred Bogom „izliva... tužaljku, tjeskobu svoju pred njim razastire“ jer kad duh njegov i klone u njemu, Bog put njegov poznaje (vidi: Ps 142,3-4). Zadnji, ali nipošto najmanji, primjer je Jeremija, poznat i kao „plaćujući prorok“. On opisuje u svojim zapisima vrlo živu sliku osjećaja koji su ga doveli do ruba očaja, osjećaja koje je komunicirao izravno Gospodinu izrazima poput: „Zato moram plakati, oči mi suze liju... Pogledaj, Jahve, u kakvoj sam tjeskobi, moja utroba strepi, srce mi se u grudima grči“ (vidi: Tuž 1,16.20 i 2,11).

Peta primjena: transparentnost u odnosu na naše prave misli i namjere

Kao što apostol Pavao ističe u svojoj Poslanici Rimljanima, obnavljanje našeg uma usko je vezano uz našu duhovnu svijest, koja se izražava sposobnošću da znamo, a onda i ispunimo savršenu Božju volju (vidi: Rim 12,2). Ova „obnova“ (ili podešavanje) uma dnevnim uranjanjem u Riječ više je od pukoga intelektualnog upijanja biblijskih zapovijedi. Njezin je cilj donijeti jasnoću i mir, postupno zamjenjujući lažna i nebiblijska uvjerenja koja često imamo vječnom, nepromjenjivom i životodavnom Istinom koja je bila utjelovljena u osobi Isusa (vidi: Iv 1,14; 14,6).

U pogledu naših misli (načina na koji poimamo stvarnost i razumijemo život na kognitivnoj razini), prava „obnova“ može se odigrati samo na tlu istinske ponižnosti, očitovane u hrabrosti da priznamo svoju potrebu za Bogom, počevši od

mjesta na kojemu se nalazimo, kako bismo došli tamo gdje on želi da budemo. Prava preobrazba (koja kreće iz nutrine, ali se izljuje van) ne može preskočiti ovaj važan korak transparentnosti, korak postajanja ranjivima pred svojim Stvoriteljem, koji nas poziva da naglas kažemo ne samo ono što *osjećamo* nego također ono što *mislimo*. Zapravo, poziva nas da izrazimo sve one misli koje nas progone, donoseći ih pred Krista: „Jer iako živimo u tijelu, ne vojujemo po tijelu. Ta oružje našega vojevanja nije tjelesno, nego božanski snažno za rušenje utvrda. Obaramo mudrovanja i svaku oholost koja se podiže protiv spoznanja Boga i zarobljujemo svaki um na pokornost Kristu“ (2 Kor 10,3-5).

Već na temelju ovoga kratkog odlomka možemo iščitati čak četiri denotativna i konotativna naziva koji opisuju različite misaone procese: *utvrde* (grč. ὀχυρωμάτων, ‘tvrđava’, u prenesenom značenju), *mudrovanja* (grč. λογισμοὺς, u značenju razmišljanja, tvrdnje ili jednostavno misli), *oholost* (grč. ὑψωμα, u značenju visine ili visokih stvari, ali u prenesenom značenju aludira na ideju ponosnog izmišljanja) te, naravno, *um* (grč. νόημα, u značenju razuma, intelekta, misli) što se odnosi na svjesna ili nesvjesna uvjerenja/vjerovanja uma koje, silom Duha Svetoga, moramo naučiti „zarobiti“. Ovdje se postavlja pitanje: kako se to radi? Kako možemo zavladatai svojim mislima umjesto da im dopuštamo da one vladaju nama? Odgovor se nalazi u petom retku istog odlomka, gdje Pavao, nadahnut Svetim Duhom, govori o podlaganju naših misli Kristu, drugim riječima, identificiranju misli i priznavanju tih misli našem Spasitelju, koji se neće ni iznenaditi ni užasnuti našim sebičnim namjerama i željama, sve dotle dok smo spremni mijenjati se i dok nas njegov Duh uvjerava da otpustimo svoje stare navike i pokorimo se njegovoj volji.

Zaključak

Ništa neće tako ometati napredak u kršćanskom životu kao dobronamjeran pokušaj da zaniječemo ili prikrijemo tko smo zapravo ili kako se zaista osjećamo pred Gospodinom. S druge strane, iskrenost s njim širom otvara vrata za iscjeljenje dajući nam snagu da oprostimo i procesuiramo sve te osjećaje i/ili misli koje su nas držale u zatvoru našega grijehom oštećenog uma.

Ne zamjenjujući istinito, pravo pokajanje ili potrebu da se podložimo Božjoj savršeno dobroj volji, transparentnost sa Stvoriteljem očituje se u svjesnoj odluci da budemo iskreni s njim i da izlijemo svoje srce pred njim, primajući ono što nam Sveti Duh otkrije dok se aktivno borimo protiv kušnje da odbacimo istinu ili da je razvodnimo ili da zgodno izaberemo samo one njezine dijelove koje želimo iskreno priznati.

Kad istražimo svoje motive u svjetlu Svetoga pisma, lažna poniznost i ponos nestaju, a mi dobivamo pravo shvaćanje tko smo u odnosu na Boga. Samo kad se usudimo biti sasvim iskreni s onim koji nas je stvorio, možemo postati „časna

posuda“ i, oslobođeni perfekcionizma i neplodnih pokušaja da mu ugodimo u svojoj snazi, ući u njegov toliko željeni počinak (vidi: Heb 4,10). Iz ove perspektive možemo zaključiti da je potreban čin iskrene, radikalne vjere u Krista kako bi se široko otvorila vrata naše duše i kako bismo se bacili na milost onomu koji nas nije samo volio *agape* ljubavlju sve do križa (Iv 15,13), nego nas je ljubio unaprijed znajući tko smo (Rim 5,8).

Popis literature

- Barclay, William. 1992. *Analiză semantică a unor termeni din Noul Testament*. Bucharest: Stephanus.
- Bauer, Walter, Frederick W. Danker, William F. Arndt, i F. Wilbur Gingrich. 2001. *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*. Chicago i London: University of Chicago Press.
- Bevere, John. 2011. *Momeala satanei*. Medgidia: Succeed Publishing.
- Cross, David. 2016. *Prinși în capcana controlului*. Oradea: Elpis.
- Ghioancă, Constantin. 2010. *Bisericile emergente vestice*. Cluj-Napoca: Risoprint.
- Goleman, Daniel. 2008. *Inteligența emoțională*. Bucharest: Curtea Veche.
- Griffin, Paul, Liz. 2009. *Mânia... cum îi faci față?* Oradea: Elpis.
- Grudem, Wayne. 2004. *Teologie sistematică*. Oradea: Faclia.
- Horrobin, Peter. 2012. *Iertarea – miraculoasa cheie divină*. Oradea: Elpis.
- Keller, Timothy. 2023. „Review of Forgive: Why Should I and Can I?“ *Kairos: Evangelical Journal of Theology* 17, br. 2: 212-217.
- Schweitzer, Albert. 2014. *The Quest of the Historical Jesus* (E-knjiga dostupna na <https://www.gutenberg.org/files/45422/45422-pdf.pdf>).
- Swanson, James. 1997. *Dictionary of Biblical Languages with Semantic Domains: Hebrew (Old Testament)*. Oak Harbor: Logos Research Systems.
- Tucker, Robert A. 2013. *Schimbați din slavă în slavă*. Waverly: Zion Christian Publishers.

Delia Doina Mihai

Five Practical Applications of Honesty with God in the Christian Life

Abstract

Admittedly, the commonest instinct of human beings after the Fall is to run from the Creator and wear masks while hiding behind all kinds of appearances (like false religion, “good” deeds, and/or good intentions). Despite this (or perhaps for this reason precisely), God, in his all-knowing wisdom, has ordained honesty and the idea of living in transparency (by the Light of his Word) to heal and repair the broken relationship with him. This means that we, as humans, must be completely open with Yahweh first and foremost, but also with ourselves, admitting our faults to ourselves rather than ignoring them. Honesty with God, in other words, means renouncing all attempts to justify, minimize, or even deny the grievousness of our sin (otherwise said, renouncing all masks and the appearance of human “goodness”) so that we might be not just forgiven, but also cleansed, healed and restored (at least partially, until the “completeness” comes). Thus, based on the biblical premise that transparency is the best shield against deceit and self-deceit, this article discusses five practical applications that the habit of being completely transparent with ourselves – but, most importantly, with God – develops in our Christian walk of faith.